

# OBSAH

|                                                                                                                          |           |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Předmluva k českému vydání: Avarské obléhání<br/>Konstantinopole v historickém kontextu<br/>(Vlastimil Drbal) ...</b> | <b>13</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|

## DÍL I. HISTORIE

|                                                           |           |
|-----------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Úvod ...</b>                                           | <b>29</b> |
| Historický odkaz avarského útoku<br>na Konstantinopol ... | 29        |
| Zrod legendy ...                                          | 32        |
| Poslední válka antiky ...                                 | 34        |
| <br><b>1. Poslední císař starého světa ...</b>            | <b>35</b> |
| Strážcové světového pořádku ...                           | 36        |
| Města a provincie ...                                     | 38        |
| Zoroastrismus a křesťanství ...                           | 42        |
| Panovník a duchovenstvo ...                               | 44        |
| Strategické zájmy a konflikty ...                         | 47        |
| <br><b>2. Justiniánovo dědictví ...</b>                   | <b>51</b> |
| Maurikiova vláda ...                                      | 56        |
| Úspěchy na ostatních bojištích ...                        | 58        |
| Náboženský rozkol ...                                     | 60        |
| Společenská krize říše ...                                | 64        |
| Kolos na hlíněných nohách ...                             | 68        |

3. **Triumfy střídá pád ... 73**  
Armáda si žádá své ... 74  
První úsporná opatření ... 78  
V ústrety krvavému převratu ... 82  
Zavraždění císařské rodiny ... 84
4. **Vládce tvrdé ruky ... 87**  
Krvavý drak tyranie ... 88  
Soudobé reakce na převrat ... 90  
Tendenční soudy pozdějších generací ... 91  
Fokas a dunajská hranice říše ... 94
5. **Pomsta perského šáha ... 100**  
Přípravy na válku ... 101  
Vzpoura východní armády ... 105  
Nová perská ofenziva ... 108  
Vzpoura v Kartágu ... 114
6. **Od porážky k porážce ... 118**  
Násilí střídá násilí ... 120  
Neklidný Východ ... 123  
Mír s Avary a Langobardy ... 125  
Vstříc dalším neúspěchům ... 126  
Ztráta Svaté země ... 129  
Reakce na pád Jeruzaléma ... 136
7. **Říše na pokraji zániku ... 139**  
Pokorní prosebníci o mír ... 143  
Krach říšské politiky na Balkáně ... 146  
Avarská ofenziva ... 152  
Ztráta ekonomického srdce říše ... 154
8. **Herakleius vabank ... 157**  
Mobilizace všech dostupných zdrojů říše ... 159  
Situace v armádě ... 163  
I protivník má problémy ... 165

|                                        |                |
|----------------------------------------|----------------|
| Císařova strategie                     | ... 167        |
| Ofenziva proti Persii                  | ... 170        |
| <b>9. Kaganův nediplomatický úskok</b> | <b>... 173</b> |
| Avarská „zrada“                        | ... 175        |
| Dozvuky diplomatického incidentu       | ... 181        |
| Sámovo povstání                        | ... 183        |
| <b>10. Na život a na smrt</b>          | <b>... 186</b> |
| Pomsta za zkázu Jeruzaléma             | ... 187        |
| Hledání spojenců                       | ... 194        |
| V sevřetí tří armád                    | ... 198        |
| <b>11. Úder proti královně měst</b>    | <b>... 205</b> |
| Rozhodující úder Peršanů               | ... 206        |
| Kořistnický nájezd, nebo hra velmocí?  | ... 207        |
| Svědectví soudobých pramenů            | ... 209        |
| Názory pozdějších kronikářů            | ... 212        |
| Několik úvah na závěr                  | ... 213        |
| <b>12. Avarské vojsko</b>              | <b>... 215</b> |
| Struktura avarského vojska             | ... 217        |
| Slované                                | ... 219        |
| Bulhaři a Gepidové                     | ... 222        |
| Velikost avarského vojska              | ... 223        |
| Zbraně proti městu                     | ... 225        |
| Slovanské <i>monoxyly</i>              | ... 229        |
| <b>13. Konstantinopol</b>              | <b>... 232</b> |
| Nerozbořitelné hradby                  | ... 236        |
| Hradby na předměstí <i>Blachernai</i>  | ... 238        |
| Citadely ( <i>brachialia</i> )         | ... 240        |
| Mořské hradby města                    | ... 244        |
| První pokusy o dobytí města            | ... 246        |
| Obránci města                          | ... 248        |
| Nepravidelné oddíly a domobrana        | ... 251        |

- Pomoc pro obléhané město ... 253
- Konstantinopolské loďstvo ... 253
- Celkový počet obránců ... 255
- Vojenská taktika obránců ... 256
- Zásobování města potravinami a vodou ... 257
  
- 14. Počátek útoku ... 259**
  - Poslední pokus o smír ... 261
  - Avaři před hradbami ... 265
  - První útok na město ... 270
  - Monoxylý* útočí ... 272
  
- 15. Rozhodnutí padlo na moři ... 279**
  - Osud perských vyslanců ... 282
  - Kaganův poslední plán ... 286
  - Závěrečný útok na město ... 289
  - Patrikiova loď a nebeská zkáza flotily ... 297
  
- 16. Vítězové a poražení ... 303**
  - Proč Avaři neuspěli? ... 304
  - Poslední hodiny obléhání ... 308
  - Šahrvaraz a legenda o zfalšovaném listě ... 310
  
- 17. Triumf Kristova kříže ... 319**
  - Poslední ofenziva ... 320
  - Do srdce Persie ... 322
  - Vítězství u Ninive ... 324
  - Na útěku ... 327
  - Smrt krále – ať žije král! ... 330
  
- 18. Jeruzalémský král ... 334**
  - Císař a generál ... 335
  - Basileus ... 337
  - Naplnění časů ... 340



19. **Neslavný konec** ... 344  
     Třetí bere vše ... 345  
     V předtuše blízkého konce ... 348  
     Herakleiovi dědicové ... 350  
     Epilog ... 354

## DÍL II. LEGENDA

1. **Od historie k legendě** ... 359  
     Konstantinopol a kult Bohorodičky ... 363  
     Zničení flotily skythského faraona ... 368  
     Nový Jeruzalém ... 374  
     Předzvěst zániku a obnovy ... 381
2. ***Akathistos*** ... 388  
     Svátek triumfu ... 389  
     Liturgická tradice ... 392  
     Chorál důkuvzdání ... 393  
     Den *Akathistu* ... 399  
     Den *Akathistu* ve svědectví slov ... 400  
     Avarský útok v symbolech a barvách ... 403
3. **Nadpřirození ochránci Konstantinopole** ... 410  
     Rituální vzývání nebeských sil ... 411  
     Procesí za odvrácení nepřátel ... 412  
     Obtisk božského originálu ... 416  
     Symboly vojenského triumfu ... 424  
     Magická a divotvorná funkce obrazů ... 427
4. **Město zasvěcené Bohorodičce** ... 432  
     Spirituální zbrojnice Konstantinopole ... 433  
     Bohorodička z kláštera *Hodegon* ... 438

**Místo závěru ... 448**

- Východořímská říše, Avari a Slované ... 451
- Konstantinopol a byzantská mentalita ... 454
- Akathistos* ... 456

**Dodatek 1 ... 458**

- Prameny k avarskému útoku na Konstantinopol ... 458
- Primární prameny ... 459
- Pozdější byzantské kroniky ... 461
- Avarský útok v tradici latinského Západu ... 464
- Avarské obléhání v historické tradici Orientu ... 467

**Dodatek 2 ... 470**

- Historiografie k avarskému útoku  
na Konstantinopol ... 470

**Poznámkový aparát (předmluva) ... 475**

**Poznámkový aparát ... 481**

**Prameny ... 652**

**Seznam literatury ... 665**

**Popisky k obrázkům ... 713**

**Seznam map a schémat ... 720**

**Jmenný rejstřík ... 722**

**Zeměpisný rejstřík ... 732**

**Věcný rejstřík ... 740**